

Under senare år har vi sett en utveckling där man sökt använda offentlig upphandling i en politiskt beslutad riktning, skriver Anders Kron och menar att det inte är förenligt med LOU.

”Upphandlare ska göra bra affärer – inte driva politik”

Utvecklingen inom inköp i offentlig sektor har varit dramatisk under de senaste 25 åren, med inköpsvärden som ökat från cirka 30 procent till 60 procent av den totala kostnadsmassan.

De senaste åren har vi sett en utveckling där man sökt använda offentlig upphandling för att som det heter ”driva samhällsutveckling”, oftast i en politiskt beslutad riktning.

Detta är inte förenligt vare sig med den traditionella tillämpningen av befintliga regelverk, LOU, under de senaste 25 åren eller med strävan att uppnå en högre status och professionalitet för svenska upphandlingsavdelningar.

» **GRUNTANKEN MED OFFENTLIG** upphandling, som det hittills har tillämpats i Sverige, är att den öppna konkurrensen är det bästa sättet att säkerställa lägsta möjliga kostnad för samhället och därmed bästa möjliga utnyttjande av medborgans resurser.

Det har naturligtvis i alla tider varit frestande för politiker att sätta sig över detta, och i stället gynna sina sår-intressen.

Att driva samhällsutveckling med hjälp av upphandling är inte heller nytt eller fel! Exempelvis miljöfrågorna har under minst tio, femton år utvecklats genom att de generella värderingar som finns i samhället återspeglats i krav

vid såväl offentliga som privata upphandlingar.

» **SKILLNADEN ÄR DOCK** att under de senaste åren (och även tidigare i vissa kommuner och landsting) har detta börjat tillämpas på områden där det inte råder enighet om inriktningen, exempelvis: ställande av sociala krav, motkrav i form av krav på sysselsättningstillfällen eller praktikplatser eller till och med gynnande av egna intressenter i form av fackföreningar – genom att ställa krav på kollektivavtalsliknande villkor.

Detta är en tid när näringslivsstrukturen utvecklas åt motsatt håll, mot mindre företag och tjänstesektor – där anslutningsgraden till och entusiasmen för facket traditionellt varit mycket lägre.

» **EMELLERTID ÄR DET** fortfarande så att det gamla uttrycket ”There are no free lunches” fortfarande gäller, alltså allting har sitt pris.

Vad politikerna försöker göra är att med ”kreativ bokföring” (som man i bland kritiserar näringslivet för) försöka inbilla medborgarna att man kan få två saker till priset av en.

Alla erfarna upphandlare vet att det inte går.

Alla dessa krav, eller krav på motprestationer hur lovvärda de än är, har ett pris och i slutändan får medborgaren betala för dem i form av högre pris eller lägre kvalitet på varan

Nej till politisering. Upphandlare ska göra så bra affärer som möjligt för medborgarna, skriver Anders Kron.

eller tjänsten, även om det inte syns.

Alla vill vi ha fler jobb, bra arbetsförhållanden, praktikplatser för unga och nyanlända – men rätt sak på rätt plats.

» **AMBITIONERNA ÄR LOVVÄRDA** men hör inte hemma på upphandlingsavdelningen. Där ska man i stället se till att man gör så bra affärer som möjligt för medborgarna.

Upphandlarna ska hålla på sin professionalitet och yrkes stolthet och inte låna sig till den dagsaktuella politiska agendan. På sikt befrämjar det också den interna statusen,

vilket är viktigt för offentliga upphandlare.

Ovanstående problem ska i stället lösas av dem som verkligen har ansvaret för dem – nämligen våra förtroendevalda.

Politisering är naturligtvis inte unikt för offentlig upphandling, men Sverige är unikt för att i sin lagstiftning göra en tydlig bodelning mellan förtroendevalda politiker och oberoende tjänstemän.

Låt oss behålla den uppdelningen!

Anders Kron

kunskapsföretaget Convector